

MEDENİ HUKUK

1.BÖLÜM (Giriş & Başlangıç)

Medeni hukuk bir kişiyi doğumundan önce konu etmekte, hayatı sona erdikten sonra da (bir süre) takip etmektedir.

Medeni Hukukun Sistemi: Medeni hukuk, düzenlediği ilişkiler açısından şöyle değerlendirilebilir: Kişiler hukuku, aile hukuku, miras hukuku, eşya hukuku.

Medeni Hukukun Kaynakları: Şekli kaynaklar arasında asli, tali ve yardımcı kaynaklardan bahsedilebilir. Medeni Kanunun birinci maddesinde; *“Kanun, sözüyle ve özüyle değindiği bütün konularda uygulanır. Kanunda uygulanabilir bir hüküm yoksa hâkim, örf ve âdet hukukuna göre, bu da yoksa kendisi kanun koyucu olsaydı nasıl bir kural koyacak idiyse ona göre karar verir. Hâkim, karar verirken bilimsel görüşlerden ve yargı kararlarından yararlanır.”* denilmektedir.

Asli Kaynaklar: Medeni hukukun asli kaynakları içindeki yazılı kaynakları şöyledir: Kanunlar, Kanun Hükmünde Kararnameler, Tüzükler, Yönetmelikler, İctihadı Birleştirme Kararları.

Kanunlar: Bu grup içerisinde en başta Türk Medeni Kanunu gelir. Önceki Medeni Kanunumuz, yerini, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa bırakmıştır. (Yürürlüğe giriş tarihi: 1 Ocak 2002)

Medeni Kanunumuz, Başlangıç kısmından ve dört kitaptan (Kişiler, aile, miras, eşya hukuku) oluşur.

Medeni Kanunun yanı sıra, Dernekler Kanunu, Soyadı Kanunu gibi kanunlar da bu kategori içinde yer alan diğer kanunlara örnek teşkil eder.

Yazılı kaynaklar içinde yer alan kanun hükmünde kararnamelerle (KHK) ilgili olarak, medeni hukuku doğrudan ilgilendiren çok önemli bir KHK çıkarılmamıştır. Tüzüklere örnek olarak ise, Tapu Sicil Tüzüğü verilebilir.

Evlendirme Yönetmeliđi, yazılı kaynaklar içindeki Yönetmeliklere uygun bir örnek teşkil eder.

Yargıtay’ın İctihadı Birleştirme Kararları ise, birbirine benzer olaylarda bütün mahkemeleri bağlayıcı bir niteliktedir. Bu Kararlar, Resmi Gazetede yayımlanır ve bu Kararlara karşı Anayasaya aykırılıktan ötürü Anayasa Mahkemesinde dava açılmaz.

Tali Kaynaklar: Hakim, asli kaynaklarda anlaşmazlığa dair bir hukuk kuralı bulamazsa tali kaynaklara başvurur. Bunlar, örf ve adet hukuku ve hakimin yarattığı hukuktur.

Hatırlanacağı gibi, Medeni Kanunumuzun birinci maddesinde “*Kanunda uygulanabilir bir hüküm yoksa hâkim, örf ve âdet hukukuna göre, bu da yoksa kendisi kanun koyucu olsaydı nasıl bir kural koyacak idiyse ona göre karar verir.*” hükmü vardır.

Ancak, toplumdaki herhangi bir âdetin örf ve adet hukuku seviyesine erişebilmesi için bir takım unsurları barındırması gerekir. Bunlar, maddi, manevi ve hukuki unsurlardır. Maddi unsur âdetin sürekliliğini, manevi unsur kişilerin genel inancını, hukuki unsur ise söz konusu âdetin maddi yaptırımının yani devlet gücü ile desteklenmiş olmasının varlığını ifade eder. Hukuki unsur olmadan diğer iki unsurun varlığı yetersizdir.

Bir hukuk boşluğu karşısında örf ve adet hukuku uygulanacaksa, hakim bu şekilde uygulayabileceği bir örf ve adet kuralının mevcut olup olmadığını araştırmak zorundadır. Bu araştırma taraflardan kanıt getirmeleri istenerek veya bilirkişi aracılığıyla yapılabilir.

Örf ve adet hukukunun yanı sıra tali kaynakları oluşturan ikinci kaynak ise hakimin yarattığı hukuktur. Hakim, bir medeni hukuk anlaşmazlığını çözüm yolunda, önce yazılı kaynaklara sonra gerekiyorsa örf ve adet hukukuna başvurur fakat bir sonuca varamazsa, hukuk yaratma yetkisini kullanır. (Anlaşmazlığı çözüme kavuşturmadan kaçınmaz, aksi halde aleyhine tazminat davası açılabilir.)

Hakim hukuk boşluğunu doldururken kıyas yoluna başvurur veya kendisi bizzat bir hukuk kuralı koyar. Burada önemli olan, hakimin kendi yarattığı hukuk kuralının bir kanun hükmü niteliğinde olmadığıdır. Buradan hareketle, hakimin kendi yarattığı hukuk kuralı bütün mahkemeleri (İçtihadı Birleştirme Kararına dönüştürülmediyse) bağlayıcı bir nitelik arz etmez. Hatta, söz konusu kural, hakimi ilerideki benzer başka bir anlaşmazlıkta dahi bağlamaz.

Yardımcı Kaynaklar: Hakim için yol gösterici nitelikte olan, mecburiyet arz etmeyen kaynaklardır. Bunlar, bilimsel görüşler ve yargı kararlarıdır. Yardımcı kaynaklara, mahkeme kararlarında son yıllarda daha fazla yer ayrıldığı söylenebilir.

Medeni Kanundaki Hükümlerin Niteliği: Medeni Kanundaki hükümler, uygulamanın zorunlu olması veya ilgililerin iradesine bırakılmaları açısından iki gruba ayrılabilir. Bunlar sırasıyla emredici ve yedek hukuk kurallarıdır.

Emredici hukuk kuralları, uygulanmaları mutlaka zorunlu olan kurallardır ve bunlara aykırılık sonucunda yokluk veya geçersizlik gibi neticeler meydana gelebilir. Kişiler aralarında bir anlaşma yaparak bu kurallara aksi nitelikte karar alamaz ve uygulanmayacaklarını kararlaştıramaz.

Bir hukuki işlemin kurucu unsurlarındaki eksiklik sebebiyle söz konusu işlemin hiç meydana gelmemiş olması yokluktur. Kurucu unsurlarda değil de geçerlilik unsurunda bir sorun varsa o zaman geçersizlik söz konusu olur. Geçersizliğin söz konusu olması için sözleşmenin kurulmuş olması gerekmektedir. (Örnek olarak, A kişisi evliyse, Medeni Kanuna göre ikinci bir evlilik yapması yasaktır. Söz konusu kişi bu yasağa rağmen ikinci evlilik yaparsa, bu ikinci evlilik geçersiz olur, hakimin hükmüyle iptal edilir.)

Emredici hukuk kurallarının yanı sıra ikinci grubu oluşturan yedek hukuk kuralları ise kişilerin, uygulanmalarına karar verebildikleri kurallardır. Emredici hukuk kuralları kendi içinde yorumlayıcı ve tamamlayıcı olarak ikiye ayrılır.

Kanunun Yorumlanması: Bilindiği üzere, Medeni Kanunumuzun ilk maddesinde “*Kanun, sözüyle ve özüyle değindiği bütün konularda uygulanır.*” denilmektedir. Kanunun özü, maddenin ifade ettiği anlamdır ve ortaya çıkarılabilmesi için yorumlama gerekebilir.

Kanunun yorumlanması esasen hakimlerin uyguladığı bir özelliğe sahiptir ancak başka makam veya kişilerce yorumlama da gündeme gelebilir. Buradan hareketle, kanunu yorumlayanlara göre üç tür yorumlama bulunur.

İlki, yasama yorumudur. Yasama yorumunda, yasama organı kanun hükmünün anlamını açıklamakta ve bu yorumlama da kanun hükmünde olmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasalarına bakıldığında 1924 Anayasasında yasama organına yorumlama yetkisinin tanıdığı görülmektedir. 1961 ve 1982 Anayasalarında ise bu yetki tanınmamıştır.

İkincisi, bilimsel yorumdur. Bu yorum türü hukukla uğraşanlar tarafından yapılır ve teorik bir nitelik arz eder.

Üçüncüsü ise yargısal yorumdur. Yargısal yorumda, mahkemeler ve hakimler yorumlamada bulunur; diğer mahkemeleri ve yorumu yapan hakimi de bağlamaz.

Medeni Kanunda yorumlamada kullanılacak metotlara ilişkin bir hüküm yer almaz, hakim uygun metodu, diğer metotları da göz önünde tutarak kendisi seçer.

Yorumlama metotları arasında sözel, mantıksal ve amaçsal yorum bulunur. Bu üç türden ilkinde, kanunun dil bakımından anlamı çıkarılır. İkinci metot olan mantıksal yorum ise kendi içinde iki türe ayrılır: Zıt kanıt ve kanunun evleviyetle uygulanması. Zıt kanıt, kanunda öngörölmüş olan bir durumdan, bunun zıttı olan ve kanunda düzenlenmemiş bulunan bir durumla ilgili sonuç çıkarmadır. (Örnek olarak, eşlerden biri, boşandığı eşinin dul olan anası veya babası ile evlenemez, bu durum yasaklanmıştır. Ancak kız kardeşi veya erkek kardeşiyle evlenmesinin mümkün olduğu, bu zıtlıktan hareketle anlaşılabilir.)

Mantıksal yorumun ikinci türü olan kanunun evleviyetle (haydi haydi) uygulanması ise belli bir durumla ilgili olan hükmün, buna benzeyen ancak kanunda düzenlenmemiş olan bir duruma uygulanmasıdır. (Örnek olarak, yakın hısımlar arasında evlenme Kanunda açıkça yasaktır. Buradan hareketle, yakın hısımlar arasında nişanlanmanın da yasak olacağı anlaşılabilir.)

Yorumlama metotlarının ilk ikisi sözel ve mantıksal yorumlamaydı. Üçüncüsü ise, amaçsal yorumlamadır. Amaçsal yorum yönteminde, bir kanun hükmünden yorum yoluyla çeşitli anlamlar çıkarılabilmekte ise, bu anlamlar içerisinde korunması gerekli olan menfaate en uygun olanı seçilir.

Genel Kanun – Özel Kanun: Bir uyuşmazlıkla ilgili olarak, yürürlükte bulunan iki kanundan hangisinin önceliğe sahip olacağı, farklı şekillerde ele alınır. Eğer her iki kanun da genelse ve aralarında bir çatışma durumu varsa, bu ikisinden yeni tarihli olan uygulanır. Her iki kanun da özel kanunsa ve yine bir çatışma söz konusu ise, bu durumda da yeni tarihli olan uygulanır.

Söz konusu olan kanunlardan birisi eski tarihli bir genel kanun ve diğeri ise yeni tarihli bir özel kanunsa, bu durumda da yeni tarihli özel kanun uygulanır. (Eski kanun yenisini tamamlayıcı bir özellik arz ediyor ve yeni tarihli olan özel kanunda konuya ilişkin bir hüküm yer almıyorsa bu durumda eski tarihli genel kanun uygulanır.)

Bir diğeri alternatif, genel kanunun yeni tarihli, özel kanunun ise eski tarihli olmasıdır. Bu durumda kanun koyucunun iradesine bakılır, ona göre hareket edilir.

Kanunda Boşluk Durumu: Bazı durumlarda, konuya uygulanacak bir hüküm bulunmayabilir. Böyle durumlarda, (her şeyin boşluk olarak değerlendirilmeyeceği unutulmadan), boşluk türlerine bakılarak değerlendirme yapılır.

Bir takım hususlar, boşluk olarak nitelendirilmez. Bunlar, hukuk dışı alan ve kasıtlı susma halleridir. Hukuk dışı alan, hukukun ilgilenmediği bir alanı ifade eder ve bu alana ilişkin bir düzenlemenin bulunmaması sebebiyle kanunda boşluk olduğu söylenemez. Böyle bir durumla karşılaşan hakim, boşluğu doldurma yoluna gitmez, davayı reddetmekle yükümlü olur. (Örnek olarak, dini nikâhın nasıl yapılacağına ilişkin düzenlenmemiş olması).

Boşluk olarak nitelendirilmeyen hususların ikincisi, kasıtlı susma halidir. Kasıtlı susma halinde kanun koyucu olumlu bir çözümlenmeyi öngörmekte ve gerektiğinde olumlu çözümün yorumlaması yapılmaktadır. (Örnek olarak, evlenmenin hangi hallerin varlığında mutlak butlanla sakat olduğu sayılmış ancak süt kardeşle yapılan evlilik buna dahil edilmemişse, kanun koyucunun susarak olumsuz bir çözümü benimsediği görülür.) Böyle bir dava durumunda hakim yine davayı reddetmekle yükümlüdür.

Boşluk Çeşitleri: **a)Kural içi boşluk:** Kanun koyucunun bilinçli olarak bıraktığı boşluktur, adaletli bir çözüm bulunabilmesi için çözüm uygulamaya bırakılmıştır. Hakim, kural içi boşluğu takdir yetkisi ile doldurur. Kural içi boşluk başka bir maddeye atıf yapmakla, tanımlama boşluğu bırakmakla, genel kayıtlar koymakla yapılabilir. (Örnek olarak, evlilik butlanla sona erdiğinde, çocuklarla ana-babanın ilişkisinde boşanma hükümleri uygulanır. Burada, başka bir maddeye yollama yapılmıştır.) **b)Kural dışı boşluk:** Kanun koyucunun istemeden bıraktığı boşluklardır. Boşluğun görülmemiş olması veya bir düzenlemeye olan ihtiyacın, kanunun yürürlüğe girmesinden sonra hasıl olması gibi sebeplerle kural dışı boşluklar doğabilmektedir. Kural dışı boşluk açıksa, bu durumda hakim önce örf ve adet hukukuna bakar, buradan bir sonuç alamazsa hukuk yaratma yoluna gider. Eğer kural dışı boşluk açık değilse ve çok geniş tutulmuş bir kuralın uygulanması adaletsizlik oluşturacaksa, böyle bir durumda yani açık olmayan boşluk durumunda, kural daraltılır. (Örnek olarak, ayırt etme gücünden yoksun bir kişinin satın aldığı bilete büyük ikramiye isabet ederse, bu satış sözleşmesi geçerli sayılır. Medeni Kanununun 15. maddesinde yer alan “Ayırt etme gücü olmayanların yaptığı sözleşmelerin geçersiz olduğu” hükmü burada tamamen uygulanırsa, çok geniş kalan bir uygulama olabilecektir. Dolayısıyla hüküm daraltılır.)

Eğer bir kanun hükmünün somut bir olayda uygulanması, amacı aşan sertlikte bir duruma sebebiyet verecekse, bu durumda hakim takdir yetkisi kullanır. Önemle belirtmek gerekir ki, takdir yetkisini kullanmak, hukuk yaratmaktan farklıdır. Çünkü takdir yetkisi kullanılırken, uygulanabilecek bir hüküm mevcuttur; hukuk yaratmadaki gibi hüküm yokluğu söz konusu değildir. Takdir yetkisi, hukuk yaratma yetkisine oranla daha sınırlı bir özelliğe sahiptir.

Hakim takdir yetkisini kullanırken olayın özellikleri, takdir yetkisinin amacı, sosyal adalet ilkeleri gibi hususları göz önünde bulundurur.

Medeni Kanunda takdir yetkisinin açıkça verildiği durumlar vardır. Boşanmada çocuğun velayetinin kime verileceği, hakimin karara bağlayacağı bir durum olarak ifade edilmiştir.

Kanunda açıkça takdir yetkisinin kullanılacağı belirtilmemiş de olabilir. Ancak, kullanılan bazı ifadelerden takdir yetkisinin varlığı anlaşılabilir. (Örnek olarak, hakkaniyet veya uygun tazminat gibi ifadeler takdir yetkisinin varlığına işaret eder.) Bunun yanında, kanunun nasıl yazıldığından yola çıkarak da takdir yetkisinin varlığına ulaşılabilir. "Verilebilir," "kılınabilir" gibi ifadeler bu duruma örnektir.

Medeni Kanun, takdir yetkisinin kullanılması hususunda "*Kanunun takdir yetkisi tanıdığı veya durumun gereklerini ya da haklı sebepleri göz önünde tutmayı emrettiği konularda hâkim, hukuka ve hakkaniyete göre karar verir.*" demektedir (Md. 4)

Hakimin takdir yetkisini uygun şekilde kullanıp kullanmadığı hususu, üst yargı denetimine tabidir.

İyiniyet: Medeni Kanun md.3'te iyiniyetten söz edilir. Bu maddede, "Kanunun iyiniyete hukukî bir sonuç bağladığı durumlarda, asıl olan iyiniyetin varlığıdır. Ancak, durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimse iyiniyet iddiasında bulunamaz." denilmektedir.

Medeni Kanunumuzda iyiniyet düzenlenmiş ancak tanımlanmamıştır. İyiniyet tanım olarak, bir hakkı kazanacak olan kimsenin, o hakkın geçerli bir biçimde kazanılmasını engelleyen bir hususu (hususları) bilmemesidir. Ancak önemli olan nokta, söz konusu kimse eğer özenli davransaydı yanlış bilgiye sahip olmayacak idiyse bu durumda o kimse iyiniyetli sayılmaz.

İyiniyet hakların kazanılması ile ilgilidir. Hak ise, hukuk düzeni tarafından kişilere tanınmış olan yetkileri ifade eder.

Hakların kazanılması iki yolla olur: Aslen ve devren. Aslen kazanma, bir kimsenin o zamana kadar kimseye ait olmayan bir hakkı kendi fiiliyle elde etmesidir. Asli iktisap da denilen aslen kazanmaya örnek olarak, taşınmazlar üzerinde işgal yoluyla mülkiyet hakkı elde edilmesi verilebilir.

Devren kazanma ise, bir hakkın sahibinden elde edilmesini ifade eder. Devren kazanma hukuki işlemle veya miras yoluyla olabilir. Hakların kazanılmasında, devren kazanma çoğunlukla görülen kazanma şeklidir.

İyiniyetin İşlevi: İyiniyetin sonucu en çok eşya hukukunda görülür. Mülkiyet hakkının kazanılmasında iyiniyetin işlevi önemli bir yerde durmaktadır ve taşınırlar ile taşınmazlarda ayrı ayrı incelenebilir.

a) Taşınırlarda; Medeni Kanun md.762’de, “Taşınır mülkiyetinin konusu, nitelikleri itibarıyla taşınabilen maddî şeyler ile edinmeye elverişli olan ve taşınmaz mülkiyetinin kapsamına girmeyen doğal güçlerdir. “ denmektedir. Bir taşınır eşya sahibinin elinden kendi rızası ile çıkmışsa bu eşyaya tevdi edilmiş (bırakılmış) eşyalar denir. Medeni Kanun md.988’de, “Bir taşınırın emin sıfatıyla zilyedinden o şey üzerinde iyiniyetle mülkiyet veya sınırlı aynî hak edinen kimsenin edinimi, zilyedin bu tür tasarruflarda bulunma yetkisi olmasa bile korunur.” denilmektedir. Bu maddenin kapsamı ve sahibinin elinden rızasıyla çıkan taşınmazların durumuyla ilgili şu örnek açıklayıcı olacaktır:

Ahmet, ders kitabını okuyup geri iade etmesi koşuluyla arkadaşı Bülent’e vermiş, Bülent ise bir süre sonra bu kitabı Can’a satmıştır. Bu durumda, Can eğer kitabın aslında Bülent’e ait olmadığını bilmiyorsa (veya onu kitabın maliki zannediyorsa) ve bu bilgisizliği (yanlış bilgisi) hoş görülebilecek nitelikte ise, Can iyiniyetlidir ve kitap üzerindeki mülkiyet hakkını geçerli bir şekilde kazanmıştır. Medeni Kanun md.988 bu durumu ifade eder. (Örneğimizde Ahmet, Can’a başvurarak kitabın kendisine geri verilmesini isteyemez.)

Medeni Kanun md.988 uyarınca, üçüncü şahsın emin sıfatıyla zilyetten iktisap ettiği hak, aynı bir hak olmalıdır, şahsi bir hak söz konusu ise bu hak malike karşı kullanılamaz.

Bir taşınır sahibinin elinden rızası olmadan da çıkabilir (çalınma, kaybolma gibi). Böyle bir taşınır üzerinde iyiniyetle mülkiyet hakkının kazanılması kural olarak mümkün değildir. Zira, Medeni Kanun md.989’da, “Taşınırı çalınan, kaybolan ya da iradesi dışında başka herhangi bir şekilde elinden çıkan zilyet, o şeyi elinde bulunduran herkese karşı beş yıl içinde taşınır davası açabilir. Bu taşınır, açık artırmadan veya pazardan ya da benzeri eşya satanlardan iyiniyetle edinilmiş ise; iyiniyetli birinci ve sonraki edinenlere karşı taşınır davası, ancak ödenen bedelin geri verilmesi koşuluyla açılabilir.” denilmektedir. Bu madde ise şöyle bir örnekle açıklanabilir:

Ayşe, şemsiyesini minibüste unutmuş ve şemsiyeyi bulan Ziya, Aslı’ya şemsiyeyi satmış ve teslim etmiştir. Bu durumda Aslı iyiniyetli olsa bile şemsiyenin mülkiyetini kazanamaz çünkü söz konusu mal, Ayşe’nin elinden rızası olmadan çıkmıştır. Bu durumda Ayşe, beş yıl içerisinde açacağı bir taşınır davası ile şemsiyesini iyiniyetli olan Aslı’dan geri alabilir. Beş yıl geçtikten sonra ise Aslı iyiniyetli olması dolayısıyla şemsiyenin mülkiyetini kazanmış olur.

Medeni Kanun md.989’un istisnası mevcuttur. Bir sonraki maddede, “Zilyet, iradesi dışında elinden çıkmış olsa bile, para ve hamile yazılı senetleri iyiniyetle edinmiş olan kimseye karşı taşınır davası açamaz.” denilmektedir. Buna göre, para ile hamile yazılı senetler, sahibinin elinden rızası dışında çıkmış olsa bile bu durumu bilmeyen iyiniyetli kişiler bunları kazanabilir.

b) Taşınmazlarda; Medeni Kanun md.704’te, arazi, tapu kütüğünde ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar, kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler taşınmaz mülkiyetinin konusunu oluşturan üç unsurdur.

Medeni Kanun md.705 uyarınca, “Taşınmaz mülkiyetinin kazanılması, tescille olur. Miras, mahkeme kararı, cebrî icra, işgal, kamulaştırma hâlleri ile kanunda öngörülen diğer hâllerde, mülkiyet tescilden önce kazanılır. Ancak, bu hâllerde malikin tasarruf işlemleri yapabilmesi, mülkiyetin tapu kütüğüne tescil edilmiş olmasına bağlıdır.” Tescilin yapıldığı tapu sicili Kanuna göre resmi sicillerdendir ve kayıtların doğruluğu hakkında adi bir karine mevcuttur. Zira Kanununun 1023. maddesi, “Tapu kütüğündeki tescile iyiniyetle dayanarak mülkiyet veya bir başka aynî hak kazanan üçüncü kişinin bu kazanımı korunur.” demektedir.

c) Aile hukukunda; Kanununun 147.maddesi hükmüne göre, “Evliyken yeniden evlenen bir kimsenin önceki evliliği mutlak butlan kararı verilmeden önce sona ermişse ve ikinci evlenmede diğer eş iyiniyetli ise, bu evlenmenin butlanına karar verilemez.” denilmekte ve iyiniyetin varlığındaki bir duruma işaret edilmektedir.

Hatırlanacağı üzere Medeni Kanununun 3. maddesinde, “Kanunun iyiniyete hukukî bir sonuç bağladığı durumlarda, asıl olan iyiniyetin varlığıdır.” denilmekteydi. Buna göre, iyiniyet bir karine mahiyeti kazanmıştır. (Karine: bilinen olgulardan, bilinmeyen bir olgunun mevcudiyeti sonucunu çıkarmaktır).

Karinelerin önemli bir işlevi vardır ki bu, iddiasını bir karineye dayandıran kimseyi ispat yükünden kurtarmasıdır. Bu durumda ispat yükü karşı tarafa geçer. Buradan hareketle, bir olay karşısında karşı tarafın iyiniyetli olmadığını iddia eden taraf, bu iddiasını ispat etmelidir.

Dürüstlük: İyiniyet hakların kazanılması ile ilgiliyken, dürüst davranma hakların kullanılması ve borçların yerine getirilmesinde söz konusudur.

Medeni Kanununun 2.maddesinde, “Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz.” denilmektedir. Dürüstlük kuralı hukuki işlemlerin kuruluşunda, yorumunda, tamamlanmalarında ve geçersiz bir hukuki işlemin geçerli bir hukuki işleme çevrilmesi (tahvil) durumlarında uygulanır. Bunların yanında, sözleşme öncesinde, öngörülemeliklik durumlarında da dürüstlük kuralı uygulanır.

Aynı maddede yer alan ifadeye göre, hakkın kötüye kullanılması hukuk düzenince korunmaz. Hakkın kötüye kullanılması hususundan bahsedilebilmesi için, hukuk düzenince tanınmış bir hakkın var olması, bu hakkın dürüstlük kurallarına açık bir şekilde aykırı kullanımı ve bu aykırı kullanımdan ötürü bir zarar veya zarar tehlikesinin doğmuş olması gerekir.

İspat Yükü: “Beyyine Külfeti” de denilen bu husus, Medeni Kanununun 6.maddesinde şöyle ifade edilir: “Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür. “

Bu ilkenin istisna durumları vardır: Söz konusu ilkenin her somut olayda olduğu gibi uygulanamaz olması ve taraflardan biri lehine kanuni bir karinenin bulunmasıdır. Bu durumlarda ispat yükü karşı tarafa geçer.

Resmi Belgelerle İspat: Medeni Kanununun 7.maddesinde ispat yüküyle ilgili olarak şu hüküm yer alır: “Resmî sicil ve senetler, belgeledikleri olguların doğruluğuna kanıt oluşturur.

Bunların içeriğinin doğru olmadığını ispatı, kanunlarda başka bir hüküm bulunmadıkça, her hangi bir şekle bağlı değildir.”

Kanun önemli gördüğü alanlarda bazı hakların doğumunu resmi şekle tabi kılmıştır ve bunlara ilişkin hukuki işlemler resmi bir memur tarafından resmi bir sende bağlanmakla söz konusu hakların doğumu mümkün olur. Bunlara örnek olarak, miras sözleşmesi, taşınmaz rehini sözleşmesi, vakıf senedi verilebilir.

Bazı hakların geçerli şekilde doğumu ise resmi bir sicile yazılmaları (tescil edilmeleri) ile mümkün olur. Örnek olarak, Medeni Kanununun 1021.maddesindeki şu hüküm verilebilir: “Kurulması kanunen tescile tâbi aynî haklar, tescil edilmedikçe varlık kazanamaz.”

.....
www.alanbilgisi.net
.....